

Protokoll fra møte i rovviltnemnda for region 8 den 30.–31.5.2022

Sted: Stabbursnes naturhus og museum

Tid: Mandag 30. mai kl. 13.30–17.30 (2 t forberedelse og 4 t møte + 1 t møte og 1 t forberedelse NRF)

Tirsdag 31. mai kl. 09.00–10.30 (1,5 t møte)

Deltagere:

Rovviltnemnda	Andre
John Karlsen, leder Trine Noodt	Mahtte Aslat Sara Eira, reieneier distrikt 14 Lars Persen Gaup, Karasjok flyttsamelag Ragnhild Oline Eliassen, SFTF Inga Margrethe Lillevoll, Næring og rovvilt i FI
per Teams: Karen Anette Anti, nestleder Fred Johnsen Mari Siljebråten Anne May Olli (vara)	Rasmus Høyning, SFTF Iris Hallen, SFTF Andreas Røsæg, SFTF per Teams, hele eller deler av møtet: Marja Eira, Nannet Ørjan Holm, Norges miljøvernforbund Andreas Larsen, Troms bondelag Birgit Dorothea Nielsen, Mattilsynet Paul Eric Aspholm, NIBIO Egil Kalliainen, Polmak flyttsamelag Ann Maret Eira, Nannet Bjørn Tore Søfting, Finnmark bondelag Berit Elisabeth Gjerstad, Mattilsynet Ingvild Elisa Ihle, Foreningen Våre Rovdyr Morten Ree, Foreningen Våre Rovdyr Anne Kristine Guttormsen, SFTF Ajna Nystad Skarstein, Troms Bondelag Magne Asheim, SNO

Sakliste

29/22	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 2
30/22	Orienteringer	s. 2
31/22	Saker til informasjon	s. 2
32/22	Referansegruppe – rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 2
33/22	Arbeidsgrupper – rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 3
34/22	Fremdriftsplan – rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 6
35/22	Plan for medvirkning og kommunikasjon – rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 7
36/22	Økonomi – rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 8
37/22	Kvotefor betinget skadefelling av jerv 1.6.2022–15.2.2023	s. 8
38/22	Kvotefor betinget skadefelling av ulv 1.6.2022–15.2.2023	s. 13
39/22	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2022–15.2.2023	s. 17
40/22	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2022–15.10.2022	s. 20
41/22	Brev til Landbruks- og matdepartementet om kongeørnprosjektet i Troms	s. 23

29/22 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Vedtak –

Godkjent som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 30.–31.5.2022.

30/22 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

31/22 Saker til informasjon

Plan for medvirkning og kommunikasjon – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

Tillatelse til å felle jerv i rovviltregion 8 2022

Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge 2021/2022

32/22 Referansegruppe – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

– Vedtak –

Referansegruppa skal kvalitetssikre de samlede innspillene fra arbeidsgruppene og utkastet til forvaltningsplanen, blant annet at det er benyttet både empirisk og erfaringsbasert kunnskap.

Referansegruppa skal søkes sammensatt av en representant fra hver av følgende organisasjoner;

1. Norske Reindriftsamers Landsforbund, 2. Svenske Samers Riksforbund, 3. Norges Bondelag, 4. Norsk bonde- og småbrukarlag, 5. Sabima, 6. NINA eller NIBIO, 7. Sámi Allaskuvla samt 8.

Naturvernforbundet eller Miljøvernforbundet. Representantene i referansegruppa skal ikke sitte i en av arbeidsgruppene.

Vedtaket til rovviltnemnda på møtet den 4.5 var at referansegruppen skal settes sammen av noen få personer fra næringsinteresser, rovviltinteresser, forskning og forvaltning. Referansegruppen skal kvalitetssikre innspillene fra arbeidsgruppene, blant annet at arbeidsgruppene har benyttet både empirisk og erfaringsbasert kunnskap.

Sekretariatet har ikke jobbet særlig videre med å finne kandidater til referansegruppa og det diskuteres hvilke organisasjoner vi skal henvende oss til. Sekretariatet foreslår at det sendes en henvendelse til næringsorganisasjonene som er part i jordbruksoppgjøret og reindriftsoppgjøret, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og NRL for å be de oppnevne hver sin representant til referansegruppa. Rovviltnemnda blir også bedt om å ta stilling til om SSR skal få invitasjon til å representere svensk reindrift i referansegruppa.

Videre må rovviltnemnda ta stilling til hvilken interesseorganisasjon for rovvilt, som skal inviteres til å sitte i referansegruppa. Sekretariatet kan foreslå Sabima som er en paraplyorganisasjon for de

biologiske foreningene i Norge. Fra forskningsmiljøet kan sekretariatet foreslå NIBIO eller NINA inn i referansegruppen. Referansegruppen har også i oppgave å se til at erfaringsbasert kunnskap er benyttet i innspillene fra arbeidsgruppene, og sekretariatet vil utfordre rovviltnemnda til å drøfte denne problemstillingen.

Sekretariatet har videre drøftet hvordan forvaltningen skal innlemmes i referansegruppa. Da sekretariatet selv er en del av rovviltforvaltningen, samt at det skal etableres interne arbeidsgrupper som skal involvere landbruks- og reindriftsforvaltningen, ser vi ikke behovet for at noen forvaltningsorganer skal sitte i referansegruppen. Planen skal også på høring og uttalelse hos Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet.

33/22 Arbeidsgrupper – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

– Vedtak –

Prosjektleder får fullmakt til å justere grupper og sammensetning i henhold til signaler gitt på møtet. Nemnda får dette til gjennomsyn.

Saksfremstilling

Sekretariatet har kommet videre i arbeidet med arbeidsgruppene og har fått flere kandidater siden møtet den 4.5. Troms bondelag, Finnmark bondelag, Polmak flyttsamelag og Kautokeino flyttsamelag har kommet med sine forslag til kandidater i gruppene. Også NIBIO og Mattilsynet har meldt inn kandidater. For at møtene i arbeidsgruppene skal bli gjennomførbare med tanke på tid og ressurser, foreslås det at gruppe 1 og 4 har sitt første møte i juni, mens de andre gruppene venter med oppstart til august/september. Det vil også være en fordel at gruppe 1 og 4 starter opp arbeidet før de andre gruppene da de kan gi nyttige innspill til arbeidet i de andre gruppene. Gruppe 1, implementering av tradisjonell kunnskap, har et ekstra krevende mandat og det foreslås å utvide gruppen til 12 medlemmer med ekstra tyngde fra forskningsmiljøer på tradisjonell kunnskap.

Følgende kandidater er foreløpig foreslått til de ulike arbeidsgruppene:

1. Tradisjonell kunnskap

Karen Anette Anti, Rovviltnemnda

Ellen Inga Turi, ICR, Sámi allaskuvla

Svein Eilertsen, NIBIO

Camilla Risvoll, Nordlandsforskning

Inger Marie Gaup Eira, Sámi allaskuvla

Frank Valø, Troms bonde- og småbrukarlag, sauenaeringa

Per Gustav Iđivuoma, Lainivuoma Sameby

Mikkel Nils Sara, Sámi allaskuvla

Ánne Margrethe Gaup, Polmak flyttsamelag og styremedlem i distrikt 9

Jon Evald Hætta, Bonde (sau og storfe), Finnmark bondelag

Johan Aslak Eira, Styremedlem distrikt 16

Ole Mathis J. Eira, Kautokeino flyttsamelag, distrikt 35

2. Beiteprioriterte områder

Fred Johnsen, Rovviltnemnda

Per Anders Bongo, Kautokeino flyttsamelag, distrikt 40

Egil Kalliainen, Polmak flyttsamelag, distrikt 5A Pasvik

Ole Birger Killie, Troms Bondelag

Berit Elisabeth Gjerstad, Mattilsynet

Svein Eilertsen, NIBIO

Jørn Sandberg, Finnmark bondelag

Mats Ørjan Paulsen, Finnmark sau og geit

3. Rovviltprioriterte områder

Trine Noodt, Rovviltnemnda

Magne Ballovarra, Reineier i Čorgas, distrikt 9

Svein Reimer Andersen, Finnmark bondelag

Atle Aronsen, Troms bondelag

Paul Eric Aspholm, NIBIO Svanhovd

Ørjan Holm, Norges Miljøvernforbund

4. Samarbeid og evaluering

Mari Siljebråten, Rovviltnemnda

Marja Eira, Nannet

Nils Ole Triumpf, Kautokeino flyttsamelag, distrikt 36

Andreas Larsen, Troms Bondelag

Svein Eilertsen, NIBIO

Elin Magga, Reinbeitedistrikt 4/5B, Polmak flyttsamelag

Lise Kaldahl Skreddernes, Leder Finnmark bondelag

Biera-Niillas Päiviö, Könkäma sameby

5. Prioritering FKT

Johan Johansen Eira, Rovviltnemnda

Johan Ivvar Gaup, Reindrift, distrikt 23 Valgenjarga

Mai Britt Eira, Reindrift

Inger Hansen, NIBIO

Frode Utsi, Reindrift, distrikt 7, Polmak flyttsamelag

Bjørn Tore Søfting, Bonde og styremedlem Finnmark bondelag og NSG

6. Kongeørn

John Karlsen, Rovviltnemnda

Mikkel J. Utsi, Kautokeino flyttsamelag og distrikt 33

Karen Inga Sara, Reindrift

Ole Petter Melhus, Troms Bondelag

Iver Magga, Reindrift, distrikt 4/5B, Polmak flyttsamelag

Anniken Halvorsen, Finnmark sau og geit, sauebonde

Liv Heidi Losvar, Finnmark bondelag, melkebonde

Merknad: Det vil komme endringer til arbeidsgruppene da sekretariatet savner tilbakemelding fra en del nærings- og interesseorganisasjoner og vil måtte oppsøke de aktivt for å få innspill til kandidater. Det må tas særlig hensyn til at man får en god geografisk spredning og ulike aktører i arbeidsgruppene, og eksisterende kandidater kan derfor måtte byttes ut med nye.

34/22 Fremdriftsplan – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

– Vedtak –

Rovviltnemnda godkjenner fremdriftsplanen slik den foreligger. Rovviltnemnda sender brev til Klima- og miljødepartementet med anmodning om videre finansiering til rullering av forvaltningsplan for rovvilt.

Rovviltnemnda har sendt Klima- og miljødepartementet brev datert 1.6.2022, med slikt innhold:

Rullering av forvaltningsplan for rovvilt i region 8 – anmodning om videre finansiering

Rovviltnemnda for region 8 er i gang med vårt arbeid med å rullere forvaltningsplan for rovvilt, vedtatt 10.10.2013. Prosjektleder ble ansatt fra 1.3.2022, og har finansiering for ett år. Prosjektet hadde oppstartkonferanse i Alta 30.–31. mars.

Til arbeidet er det laget en prosjektbestilling og en prosjektbeskrivelse. Et av prosjektets samfunns mål er å gjennomføre en strategi for medvirkning som åpner for bred deltakelse og mulighet for å gi innspill i de ulike fasene av arbeidet. Det er laget en plan for medvirkning og kommunikasjon, i denne ligger også en fremdriftsplan.

Rovviltnemnda holder på å opprette seks arbeidsgrupper som skal gi rovviltnemnda innspill om ulike aktuelle temaer i forvaltningsplanen. En av arbeidsgruppene skal foreslå hvordan man kan kartlegge og systematisere tradisjonell kunnskap og hvordan den kan implementeres i forvaltningsplanen. Hver arbeidsgruppe skal ledes av en av nemndas seks faste medlemmer og de vil være bredt sammensatt med 6–8 personer i hver gruppe, unntaket er gruppen for tradisjonell kunnskap som vil ha 12 representanter.

Videre holder nemnda på å opprette en referansegruppe som skal kvalitetssikre de samlede innspillene fra arbeidsgruppene og utkastet til forvaltningsplanen, blant annet at det er benyttet både empirisk og erfaringsbasert kunnskap.

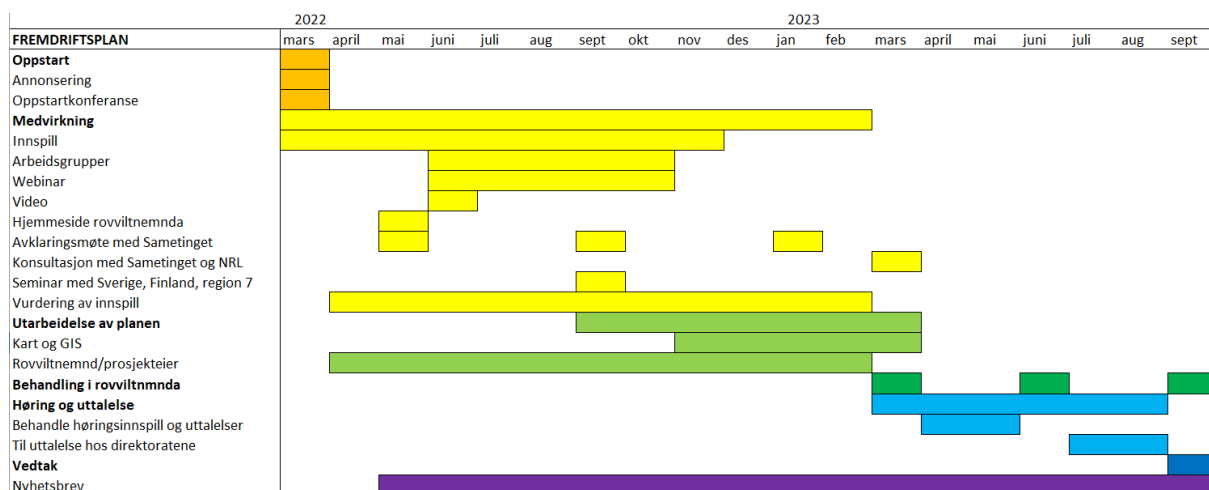
Rovviltnemnda ser allerede nå at gjeldende fremdriftsplan er for knapp til å oppnå bred medvirkning. Dette er en kompleks oppgave, spesielt fordi implementering av tradisjonell kunnskap er nybrottsarbeid, og fordi fagspråket når det gjelder tradisjonell kunnskap i reindrifta er samisk. Dette gjør det viktig at det er tolketjeneste, ikke bare i gruppen for tradisjonell kunnskap, men også i arbeidsgruppene som er del av prosessen der tradisjonell kunnskap skal implementeres. Rovviltnemnda vil i størst mulig grad legge opp til at det brukes digitale løsninger for å samle arbeidsgruppene og referansegruppa. Vi ser det likevel som en nødvendighet i et så krevende arbeid at gruppene får mulighet til å møtes fysisk noen ganger, vi beregner to fysiske møter per gruppe.

For å gi prosjektet nødvendig stabilitet og uavbrutt fremdrift ber vi om at rovviltnemnda inneværende år får garanti for videre finansiering ut 2023, vi anslår videre behov for prosjektet slik:

Lønnsmidler prosjektleder 10 mnd. fra og med 1. mars 2023	550 000 kr
Leie av kontor for prosjektleder 10 mnd. – Stabbursnes naturhus og museum	50 000 kr
Arbeidsgruppe og referansegruppe, 7 grupper x 2 møter x 7 personer x 4000 kr	392 000 kr
Møtegodtgjørelse/tapt arbeidsfortjeneste for eksterne i gruppene 35 pers. x 2000 kr	70 000 kr
Talking på møtene	150 000 kr
Sluttkonferanse	120 000 kr
SUM:	1 332 000 kr

På denne bakgrunn ber Rovviltnemnda for region 8 om rask avklaring om ytterligere **1 330 000 kroner** i støtte til videre arbeid med rullering av forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Sekretariatet har gjort endringer på fremdriftsplanen etter møte om fremdrift den 4. mai. Vi foreslår at møte i arbeidsgruppe 1. Tradisjonell kunnskap og 4. Samarbeid og evaluering gjennomføres i juni. Vi ser det som nyttig å ha minst et møte i disse arbeidsgruppene før møter i de øvrige gruppene, da arbeidet fra gruppe 1 og 4 vil kunne gi nyttige innspill til de øvrige gruppene, blant annet gi råd om hvordan man kan implementere tradisjonell kunnskap i forvaltningsplanen, og evaluering av den forrige planen. Arbeidet i de øvrige arbeidsgruppene foreslås å komme i gang i august/september. Dette vil løse de administrative utfordringene med å ha kapasitet fra sekretariatet til møteforberedelser og sekretærfunksjon. Vi ser at dette kan gjøres uten at det vil utsette den øvrige prosessen.

35/22 Plan for medvirkning og kommunikasjon – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

Utkast til plan for medvirkning og kommunikasjon er vedlagt. Rovviltnemnda blir spesielt utfordret til å diskutere følgende temaer under kommunikasjonsstrategi, avsnitt 4.4:

KOMMUNIKASJONSMÅL og BUDSKAP

- overordnet mål for all kommunikasjon
- hva skal kommunikasjonsaktiviteten bidra til
- hvilket inntrykk skal kommunikasjonen gi av oss
- hovedbudskap (ett eller flere)

STRATEGIER med tilhørende TILTAK

- alt fra medieutspill, konferansedeltakelse, intern kommunikasjon, internett, intranett, grafisk profil, reklame og andre aktuelle tiltak

36/22 Økonomi – rullering av forvaltningsplan for rovvilt

Saldorapport pr. 23.5.2022. Det er brukt 335 000 fra prosjektet og gjenstår 685 000. De største kostnadene har vært lønn til prosjektleder og utgifter til oppstartkonferansen.

M3034	Rullering av forvaltningsplan region 8	334 666,31	1 020 000,00	685 333,69
		334 666,31	1 020 000,00	685 333,69

Tid utført 23.05.2022 16.05.29 Antall rader 12

37/22 Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2022–15.2.2023

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på ti jerver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2022–15.2.2023.

Vedtaket er fattet på grunnlag av at bestandsmålet for jerv i regionen er oppfylt, store tap av rein til jerv siste år, samt vitenskapelig- og forvaltningsbasert kunnskap om at et uttak av denne kvoten ikke vil true jerven sin overlevelse, eller genetiske mangfold innenfor naturlige utbredelsesområder i Troms og Finnmark.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, med bestandsmål om ti ynglinger av jerv, hvorav tre ynglinger i Finnmark.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkingsprogrammet. For jerv baseres det på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de siste tre årene. Kvoten for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar. Etter at kvote for lisensfelling er vedtatt, vil dyr som felles på skadefelling belastes lisensfellingskvoten.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
 - o kvote for jakt på gaupe,
 - o kvote for lisensfelling av jerv,
 - o kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - o bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - o fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - o føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - o tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken–svenkegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke

naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2111 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021*, Rovdatas rapport av 13.5.2022 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2031 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2021 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2021*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2019–2021 er 13,3. Det var 13 ynglinger i 2019, 18 i 2020 og 9 i 2021. I 2021 ble det gjennomført ett hiuttak i Finnmark. Per 23. mai 2022 er det i Rovdata sin jerveteller dokumentert fem ynglinger i Troms og fem ynglinger i Finnmark.

Siden 10.9.2021 har det i Troms og Finnmark vært en kjent avgang på 21 jerver, hvorav fem er felt ved jakt i Troms. I Finnmark er en felt ved jakt og 15 ved skadefelling, deriblant et hiuttak av tisper og tre unger. Ni av de felte jervene var voksne tisper.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2021 registrert 160 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020. I Nordland ble det i 2021 antatt/dokumentert 8 ynglinger av jerv, fire færre enn i 2020. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 10,3 ynglinger.

I NINA rapport 2111, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Skandinavia estimert til å være mellom 1013 og 1126 individer i overvåkingssesongen 2021. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 1956).

I region 8 ble det i 2021 funnet prøver fra 83 jerveindivider og bestandsberegningen for 2021 var 94 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 82 og 109 jerver. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 3 fungerende prøver i Troms og med 4 fungerende prøver i Finnmark.

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

I perioden 21.3.2021–20.3.2022 ble 108 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 107 av disse var rein. Dette var litt lavere dokumenterte tap enn de to foregående årene, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 120 og 115 hvorav henholdsvis åtte og 24 var sau. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen. I perioden angitt for 2021–2022 ble bare seks av 107 rein funnet i perioden 1.6.2021–30.11.2021, to

av disse i november, to av de andre fire var skadd og ble avlivet. I perioden angitt for 2020–2021 ble bare 11 av 112 rein funnet i perioden 1.6.2020–30.11.2020, seks av disse i november. Tilsvarende ble seks av 135 rein funnet i perioden 1.6.2019–30.11.2019, og sju av 69 rein ble funnet i perioden 1.6.2018–30.11.2018.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet tilrår en kvote for betinget skadefelling i perioden 1.6–15.2. på ti jerver. Vi vurderer at bestanden hadde tålt en vesentlig høyere kvote enn dette, men at all erfaring tilsier at effektuerte fellingsoppdrag i denne perioden blir færre, og at denne kvoten ikke vil være begrensende ved vurdering av betingede fellingstillatelser. Det er ved lisensfelling bestanden av jerv skal reguleres. Vi bemerker at kvoten for lisensfelling skal settes senere, og at jerv som felles ved skadefelling etter at lisensfellingskvoten er satt, blir belastet kvote for lisensfelling.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

38/22 Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2022–15.2.2023

– Vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre ulver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2022–15.2.2023.

Det er lagt til grunn at ulv ikke skal ha fast bestand i regionen.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre ulver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2022–15.2.2023.

Det er lagt til grunn at ulv ikke skal ha fast bestand i regionen. Det er likevel viktig å ta vare på genetisk verdifulle individer. Dette må vurderes i hver enkelt situasjon.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Det kan gis godtgjøring til medlemmer av kommunale/interkommunale skadefellingslag som deltar når det gis skadefellingstillatelse. Det er fastsatt en døgnset på kr 1 600,- per deltaker. Statsforvalteren setter en økonomisk ramme for hver fellingstillatelse som gis. Direkte og dokumenterte kostnader dekkes for alle fellingslag, også de som ikke er kommunalt eller interkommunalt oppnevnte lag, begrenset oppad til kr 30 000,-.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, her er det ikke mål om ynglinger av ulv.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. Da regionen ikke har mål om ynglinger av ulv er det rovviltnemnda som har myndighet.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

8. Ved fastsetting av:
 - kvote for jakt på gaupe,
 - kvote for lisensfelling av jerv,
 - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

9. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
10. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
 - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
 - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
 - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
 - tapssituasjonen for sau og rein i området
11. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

12. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
13. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.
14. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken-svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om ulvebestanden i Skandinavia, sekretariatet vil vise til rapporter tilgjengelig på www.rovdata.no: blant dem *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2020-2021 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1 2021*.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper ulv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at ulv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at ulven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at ulven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Høst/vinter 2018 ble det felt to ulver ved skadefelling i Finnmark. Januar 2019 ble det gitt skadefellingstillatelse på en ulv i Pasvik. Denne ble ikke felt. Sommeren 2019 ble det dokumentert en ulv i Troms, den ble det ikke gitt fellingstillatelse på.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere ulvebestanden til å være innenfor ulvesonen er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, med videre evaluering og revidert mål, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. Dersom det oppstår skadesituasjon på grunn av ulv skal det vurderes om denne må felles. Dette vil true artens overlevelse i regionen som er et naturlig utbredelsesområde for ulv og kan redusere sjansen for å opprettholde ønsket genetisk mangfold hos ulv. Siden det ikke er satt mål om ulv i region 8 er dette imidlertid i tråd med gjeldene politikk og en aksept for at det ikke skal være ynglende ulv her.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet vil understreke viktigheten av eventuelt genetisk verdifulle individer, og at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Vi mener likevel det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i ev. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for ulv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at nasjonal forvaltning, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

39/22 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2022–15.2.2023

– Vedtak –

Forslag til vedtak fremmet av John Karlsen, leder av nemnda, enstemmig vedtatt.

– Forslag til vedtak fremmet av John Karlsen, leder av nemnda –

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på seks gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2022–15.2.2023.

Rovviltnemnda bygger vedtaket på saksfremstillingen, men øker anmodningen med to dyr i forhold til innstilling. Begrunnelsen er at nemnda legger større vekt på usikkerhet i registreringene, spesielt i Finnmark, hvor værforhold gjør det svært vanskelig å dokumentere familiegrupper. Det er store arealer som er vanskelig tilgjengelig, og hvor reindrifta ikke er i den perioden familiegrupper kan registreres. Ingen har et formelt ansvar for å aktivt lete etter familiegrupper. Søk med tanke på å registrere familiegrupper av gaupe er ikke prioritert av SNO.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på fire gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2022–15.2.2023.

Saksfremstilling

Når gjennomsnittet av registret bestand over de tre siste årene ligger under bestandsmålet for regionen er det Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av gaupe. I region 8 ble det i årene 2019, 2020 og 2021 registrert henholdsvis 5, 11 og 6 familiegrupper. Dette gir et gjennomsnitt over de siste tre år på 7,3 familiegrupper. Altså under bestandsmålet for regionen, som er ti ynglinger.

Gaupe – overvåking og bestandsdynamikk

Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årsunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. Det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i beregnet maksimal luftlinjeavstand som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er mer enn ti dager mellom observasjonene, og skal angi ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaube med unger. Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som lever i Norge det enkelte år.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper. Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén mfl. 2002, Andersen mfl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen mfl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Estimaten fra modellen viser at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunddyr per familiegruppe, totalt 1,27 dyr per familiegrupper (Nilsen mfl. 2011).

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen mfl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen mfl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om alderssammensetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton mfl. 2016).

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til bestanden (Walton mfl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirearealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson mfl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton mfl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen mfl. 2012).

Bestandssituasjonen for gaupe

I 2021 ble det estimert 280 familiegrupper av gaupe i Skandinavia. Dette var en økning på 24 familiegruppe sammenlignet med 2020. Det nasjonale bestandsmålet er 65 årlige ynglinger. Siste årlige rapport fra det nasjonale overvåkningsprogrammet er *NINA rapport 2011, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2021*. Fra denne fremgår at det i perioden 2019 til 2021 var et gjennomsnitt på 62,8 påviste familiegrupper på landsbasis. Før gaupejakta i 2021 var det påvist 67 familiegrupper på landsbasis.

I Troms og Finnmark er bestandsmålet for gaupe ti familiegrupper, hvorav fire skal være i Finnmark. Over årene 2019, 2020 og 2021 har det blitt registrert henholdsvis 5, 11 og 6 familiegrupper, hvorav henholdsvis 1, 3 og 2 er registrert i Finnmark. Prognosen for antall familiegrupper i regionen i 2022, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakta 2021, viste 8,2 familiegrupper. Per 23.5.2022 ser det ut til at det blir registrert ca. sju familiegrupper i Troms, og ingen i Finnmark. Videre er en familiegruppe registrert i samarbeidsområdet med Nordland, mellom Bjerkvik og Rombaken.

I Nordland ble det i 2021 registrert 10 familiegrupper, mot 11 i 2020 og 5,5 i 2019. Prognosen for antall familiegrupper i 2022 var her 10,6. Bestandsmålet i Nordland er 10 familiegrupper.

Siden sommeren 2017 er det i Troms og Finnmark registrert en avgang på 24 gauper: To hanngauper felt ved skadefelling februar/mars 2018, to unger påkjørt av bil i Nordreisa og Kåfjord høsten 2019. Ved skadefelling; en unge i Lyngen 16.2.2020, en voksen hunn i Tana 29.2.2020, en voksen hann i Nordreisa 12.3.2020, en voksen hunn i Porsanger 24.3.2020 og en voksen hann i Storfjord 5.5.2020. En hunngaue i Målselv 27.9.2020. To gaupeunger ble felt ved jakt i Balsfjord i februar/mars 2021, Videre har det i mars 2021 blitt felt en hanngaue i Kåfjord, en hunngaue i Nordreisa og en hunngaue i Lebesby samt en hanngaue i Sør-Varanger. I april 2021 en hanngaue i Porsanger og i

mai 2021 en hunngaue i Kvænangen. I 2022 er det en kjent avgang på tre voksne hanner, hvorav to i Tana og en i Porsanger, videre en gaupe med usikker dødsårsak i Loppa. Siden sommeren 2017 kjenner vi altså en avgang på fem voksne hunngauper i regionen.

Forvaltningsmål for rovvilt

Hovedmålsetningen i norsk rovviltforvaltning er todelt, jf. rovviltforliket av 2004. Den todelte målsetningen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Et viktig virkemiddel i norsk rovviltforvaltning er såkalt differensiert forvaltning. Dette innebærer i hovedsak at man skal skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Konkret innebærer dette at man har opprettet forvaltningssoner for de ulike rovviltartene, såkalte A-områder. Utenfor A-områdene skal beitedyr prioriteres og disse områdene kalles B-områder.

I forvaltningsplan for rovvilt i region 8, Troms og Finnmark, fremgår regionale forvaltningsmål for store rovdyr og delmål for å nå hovedmålsetningene. Ett av delmålene er å sørge for effektivt uttak av rovvilt som representerer skadepotensiale i B-områder. Rovviltnemnda skriver videre at det er uunngåelig at enkelte kalvingsområder vil være i A-områdene for rovvilt, og at de ønsker å konsentrere nødvendig bestandsregulering i A-områdene, innen kalvingsområdene.

Potensiale for skade på bufe og tamrein

Forskning utført av Scandlynx har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, *Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013*, og NINA rapport 1200, *Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014*.

De aller fleste gauper i regionen bruker både gaupeprioriterte og beitedyrprioriterte områder. Av 45 helårsområder til 23 forskjellige voksne radiomerkede gauper var ingen utelukkende innenfor gaupesonen (NINA rapport 1200). Tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial, og det betyr at effektivt uttak av alle gauper som utgjør et skadepotensial raskt ville utryddet gaupe fra region 8.

Dokumenterte skader på bufe og tamrein

Årlige dokumenterte gaupeskader på sau og rein i årene 2018, 2019, 2020 og 2021 har i region 8 vært på henholdsvis 198, 147, 186 og 159. Det er vanskelig å dokumentere tap, spesielt av små lam og kalver. På barmark er det ekstra vanskelig. I 2020 ble 175 rein dokumentert drept av gaupe, 40 av disse i perioden 1.6.–30.11, hvorav 22 etter 20.10, da var det snø i fjellet.

Vinteren 2021/2022 er det dokumentert familiegruppe av gaupe i samarbeidsområdet sør for Bjerkvik. I 2020 ble det dokumentert fire gaupedrepte sau og en rein i samarbeidsområdet mellom Bjerkvik og E 10 mot Bjørnefjell. Det ser ut til at tapene som de to siste to år er dokumentert i Nordland nord for Rombaken kommer fra gaupe/r som har nordlig eller vestlig grense for sitt hjemmeområde her. Altså at gaupen/e ikke i særlig grad bruker området nord og vest for Bjerkvik.

Vurdering av kvote for skadefelling

Det er registrert en relativt tett bestand fra Balsfjord og nordover i Troms. Vi har de siste årene en

kjent avgang av få voksne hunngauper sett opp mot registrerte ynglinger, dette indikerer potensiale til økning i antall ynglinger i registrerings sesongen 2022/2023.

Det lar seg i liten grad gjøre å skille gaupe og beitedyr i region 8. Gaupa i regionen har tamrein som viktigste byttedyr, sau er også på matseddelen hos mange gauper. Akutte situasjoner der potensialet for videre tap er ekstra stort, og det ut fra prinsippet om differensiert forvaltning ikke finnes annen løsning enn felling, vil trolig inntreffe. Sekretariatet vurderer at en kvote for betinget skadefelling på fire gauper ikke vil true bestandens overlevelse.

40/22 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2022–15.10.2022

– Vedtak –

Enstemmig vedtatt som innstilt.

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda i region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på tre bjørner i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2022–15.10.2022.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet ti ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet er jf. rovviltforskriften § 7, for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Det er vanskelig å registrere binne med årsunger, og det er ofte vanskelig å skille mellom store årsunger og små unger fra året før. På grunn av vanskeligheter med å registrere årsunger har overvåkinga tatt i bruk DNA-analyse fra innsamlede ekskrementer og hår, til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år.

Antall kull estimeres ut fra Bischof & Swenson (2010) sin bjørnekullsimuleringsmodell, utviklet på oppdrag fra Miljødirektoratet. Den tar utgangspunkt i antall binner registrert ved DNA i Norge. Ut fra hvor det er plukket DNA-prøver fra binner, beregner modellen et hjemmeområde til hver binne. Den andelen av det beregnede hjemmeområdet som faller utenfor Norges grense inngår ikke i estimatet.

Modellen bygger blant annet på beregninger av alder, videre på beregninger av hvor ofte binner i ulike aldre i forskjellige regioner føder, og hvor gamle de er første gang de føder. Bischof & Swenson understreker at estimatet er basert på unike hunnbjørner identifisert i Norge, som viser et minimum av individer i et gitt år. At denne modellen avløste den tidligere metoden med dokumenterte antall ynglinger ble formidlet i *Høring – Endringer i rovviltforskriften* datert 1.4.2012, slik:

Etter rovviltforliket fra 2004 ble dokumenterte ynglinger av brunbjørn lagt til grunn i vurderingen av

måloppnåelsen av bestandsmålet for arten. Å basere overvåkingen av brunbjørn på dokumenterte ynglinger er en utfordring. Brunbjørner ligger i hi i den perioden av året der sporsnø kan benyttes til overvåking. Brunbjørner er sky dyr, som ikke observeres ofte, og som ligger i dagleie store deler av dagen. Dersom observasjoner av binner med unger likevel blir gjort er det vanskelig å se forskjell på årsunger og fjorårsunger. Fra norsk forskning utført på 1970- og 1980-tallet vet man at ukritisk bruk av publikums observasjoner av binner med årsunger kan føre til en overestimering av antallet. Videre er brunbjørner utsatt for infanticid (ungedrap), der hannbjørner dreper unger de ikke er i slekt med. Dette fører til avgang og er en feilkilde når man utover i sesongen skal dokumentere hvor mange ynglinger som kommer ut av hiet om våren. Å basere vurdering av bestandsmål på antall dokumenterte ynglinger innebærer derfor muligheter både for overestimering og underestimering. I perioden fra 2004 til 2009 hadde man kun dokumentert 6 ynglinger av bjørn til sammen (ingen i 2004 og 2005, 3 i 2006 og 1 i 2007, 2008 og 2009).

I 2006 ble det i overvåkingsprogrammet iverksatt innsamlinger og analysing av DNA-materiale fra brunbjørn i deler av landet, og fra og med 2009 er dette gjennomført landsdekkende årlig. Dette gir oss mulighet til å finne ut av hvor mange brunbjørner som minimum har vært innoom Norge i løpet av en sesong. Siden overvåkingen rapporterer om antall individer, mens bestandsmålet er uttrykt i antall ynglinger, fikk Det skandinaviske bjørneprosjektet i oppdrag å utvikle en ny modell for å beregne sannsynlig antall ynglinger ut fra tallet på registrerte binner. I mai 2010 leverte Det skandinaviske bjørneprosjektet en simuleringsmodell som kan benyttes til dette formålet. Modellen benytter data fra DNA-analysene og parametre fra den svenske bjørnestammen som Det skandinaviske bjørneprosjektet har studert over lang tid (Bischof, R & Swenson, J.E., 2010, Estimating the number of annual reproductions based on the number of female brown bears documented in Norway in 2008 and 2009). Modellens formål er å beregne antall og lokalisering av årlige ynglinger fra de binnene som er dokumentert i Norge. Ettersom binnene i Norge finnes i grensetraktene til våre naboland, justerer modellen for andelen av binnenes hjemmeområder som er utenfor Norge. Modellen gjør det mulig for Rovdata (Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt) å estimere antall ynglinger hvert år, og gjør overvåkingen uavhengig av informasjon om dokumenterte ynglinger. Denne modellen og resultatene fra og med 2008 ble lagt til grunn for Stortingets arbeid med rovviltforliket. Miljøverndepartementet legger den nye modellen og resultatene fra denne til grunn for vurdering av måloppnåelse for brunbjørn. For 2010 ble det registrert 53 binner gjennom DNA-materiale, og gjennom modellen for estimering av antall ynglinger av brunbjørn ble det estimert at det hadde vært 6,2 ynglinger nasjonalt i 2010. Tallet for antall ynglinger fra modellen er justert antall ynglinger der det er tatt hensyn til at flere av binnene er registrert i grenseområdene til våre naboland. Modellen avløser den tidligere metoden med dokumenterte antall ynglinger. Den vitenskapelige modellen representerer den best mulig tilgjengelige kunnskapen om antall årlige ynglinger av bjørn i Norge. Dette er også i tråd med naturmangfoldloven § 8 hvor det blant annet fremgår *at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon (...).*

Bestandsmålet i region 8 er seks ynglinger. Siste estimat for antall ynglinger av bjørn er basert på DNA-prøver samlet i 2021: Da var estimatet for region 8 på 2,9 ynglinger, og estimatet for Norge på 8,1 ynglinger. Miljødirektoratet har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling av bjørn.

Bestandssituasjon

Fra NINA rapport 2125 Populasjonsovervåking av brunbjørn – DNA-analyse av prøver samlet i Norge i 2021:

Troms og Finnmark har hatt en svak økning (3 %) i antall individer fra 66 i 2020 til 68 i 2021, samtidig har antallet prøver steget med 8 % fra 695 prøver i 2020 til 754 i 2021. I Finnmark ble det i 2021 påvist 60 individer. Dette er på nivå med de 59 individene som ble påvist der i 2020. Finnmark var det området med størst økning av antall påviste individer både fra 2017 til 2018 og fra 2018 til 2019, med hhv. 37, 49 og 61 individer, og har vært det mest bjørnerike området de 4 siste årene. Prøveinnsamlingen i Finnmark hadde en kraftig økning (50 %) i 2019 sammenlignet med 2018, og tidligere erfaringer har vist at dette kan ha en innvirkning på antall påviste individer. Fra 2019 til 2020 økte antall innsamlede prøver med ytterligere 19 % (fra 527 i 2019 til 625 i 2020). I 2021 ble det samlet inn 675 prøver, noe som er en økning på 8 % fra året før. I Troms ble det i 2021 påvist 8 individer. Dette er på nivå med 2019 (7 individer) og 2020 (7 individer), og viser en betydelig reduksjon sammenlignet med de 23 individene som ble påvist i 2009. Fra 2009 har det vært en gradvis nedgang frem til 2012 da 6 individer ble påvist. I 2014 hadde antall individer økt til 17, mens det så var en synkende trend frem til 2017 da 7 individer ble påvist. I 2018 ble det påvist 11 individer, og antall registrerte brunbjørner i Troms sank til 7 individer i 2019. Antall prøver innsamlet i Troms sank også med 48 % fra 2018 til 2019. Fra 2019 til 2020 økte antall innsamlede prøver med 112 % (fra 33 prøver i 2019 til 70 prøver i 2020), men det ble ikke påvist flere individer i 2019 enn i 2020. Det ble i 2021 samlet inn 79 prøver i Troms.

Av de 8 individene som i 2021 ble påvist i Troms, så ble tre felt, en av dem var TR67, en fire år gammel binne.

I Troms har rovviltnemnda mål om å oppnå én av de seks ynglingene som skal være i Troms og Finnmark. I samarbeidsområdet med Nordland (samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8 vedtatt 10.10.2013, side 90) ble det påvist bjørn vest for Bjerkvik i 2019, her ble det felt bjørn ved skadefelling 11.6.2019. Det ble også påvist en bjørn i Rombaksbotn i 2020. I 2021 ble det dokumentert tap til bjørn i Kvanndalen i Narvik, dette kan ha vært forårsaket av TR69 som siden ble felt på skadefelling i Salangen.

Skadesituasjonen de fire siste årene

Våren 2021 ble to reinkalver dokumentert drept av bjørn. I løpet av beitesesongen 2021 ble 66 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, 16 av disse i Sør-Varanger, resterende i Bardu, Lavangen og Salangen. Fem sau ble også dokumentert drept av bjørn i Samarbeidsområdet med Nordland, i Kvanndalen i Narvik. I 2021 ble det ved skadefelling felt en hannbjørn i Salangen, en hannbjørn og en binne i Bardu og en hannbjørn i Sør-Varanger.

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Troms ble det i 2018 dokumentert/antatt 71 sau drept av bjørn, dette i Bardu. I samarbeidsområdet i Nordland ble det ikke dokumentert tap til bjørn beitesesongen 2018. I Finnmark ble sju rein

dokumentert/antatt drept av bjørn.

Konklusjon

Sekretariatet viser til at rovviltforliket er tydelig på at man skal ta ut bjørn som utgjør et skadepotensial utenfor binneområdene. Det er viktig å ha en kvote som gir handlingsrom for å ta ut skadevoldende bjørn i sommersesongen. Sekretariatet viser til at antallet registrerte individer av bjørn ligger forholdsvis stabilt og at skader forårsaket av bjørn forekommer med varierende skadeomfang. Erfaring viser at man enkelte år kan få svært omfattende skader på sau forårsaket av bjørn. Regionen ligger under bestandsmålet for bjørn, det er viktig å i lys av dette gjøre grundige vurderinger i forhold til den enkelte skadefellingssøknad. Troms er etter uttak av tre bjørner i 2021 et område hvor bjørnebestanden lokalt er spesielt sårbar, noe som må vektlegges ved vurdering av skadefelling. Sekretariatet anbefaler en skadefellingskvote på tre bjørner i 2022.

41/22 Brev til Landbruks- og matdepartementet om kongeørnprosjektet i Troms

Under sak 30/22 orienterte leder av nemnda om dialog- og styringsmøte mellom rovviltnemndene og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet den 24.5.2022. På møtet ble det opplyst om at Landbruks- og matdepartementet nå hadde hånd om oppfølging av kongeørnprosjektet i Troms. Rovviltnemnda besluttet å skrive et brev til Landbruks- og matdepartementet, der nemnda bes om å holdes oppdatert om saken. Brevet er datert 7.6.2022, dette er ekspedert og har slikt innhold:

Oppfølging av Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn

Rovviltnemnda for region 8 viser til dialog- og styringsmøte mellom rovviltnemndene og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet den 24.5.2022. På møtet ble vi opplyst om at Landbruks- og matdepartementet nå hadde hånd om oppfølging av kongeørnprosjektet i Troms, som har rot i Stortingets to flertallsmerknader om kongeørn 6. juni 2016, i Innst. 335 S (2015–2016).

Rovviltnemnda for region 8 ber om at Landbruks- og matdepartementet holder oss oppdatert om status for prosjektet. I første omgang ber vi om deres vurdering av om prosjektet nå er i tråd med stortingsmerknadene av 6. juni? Videre om det er klart hvor og når prosjektet skal gjennomføres og hvem som skal inngå i prosjektet?

Vedlagt ligger en tidligere protokoll fra et rovviltnemndsmøte om temaet, samt to brev rovviltnemnda tidligere har sendt til Klima- og miljødepartementet og ett brev vi sendte til Stortinget v/stortingspresidenten.